et vid Umeå Universitet finns ett äldre ex etiketterat "Sm". Det kan löna sig att söka efter arten i hela Sydsverige, och då främst i kustområden.

I. pumilio skiljs från sin vanliga släkting *I. elegans* (v.d. Lind.) genom bakkroppsspetsens färgning. Hos *elegans* är det 8:e abdominalsegmentet hos båda könen färgat ovan, medan det 9:e är mörkt (Fig. 1a, b.) Hos *pumilio* ♂ är bakre tredjedelen av det 8:e samt hela det 9:e färgat (Fig. 1c), medan ♀ har bakkroppsspetsen helt mörk ovan (Fig. 1d). Ett kännetecken är också att pterostigmat hos *elegans* är lika till form och storlek på båda vingparen, medan det hos *pumilio* är större på framvingarna än på bakvingarna.

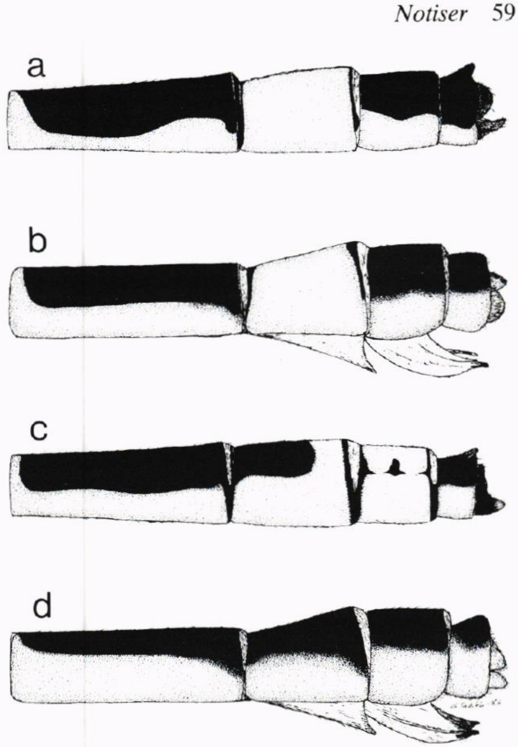

Fig. 1 a–d. De 4 sista abdominalsegmenten, sedda från sidan. – a. *Ischnura elegans*, ♂. – b. *I. elegans*, ♀ – c. *I. pumilio*, ♂. – d. *I. pumilio*, ♀.

Abdominal segments 7 to 10, lateral view.

Litteratur

Ander, K. 1934. Ischnura pumilio Charp. ny för Sverige. – Ent. Tidskr. 55: 67.

Hämäläinen, M. 1985. Ischnura pumilio (Odonata, Coenagrionidae) Suomelle uusi sudenkorentolaji. – Notul. ent. 65: 155.

Sahlén, G. 1985. Sveriges Trollsländor (Odonata). Sollentuna (Fältbiologerna).

Göran Sahlén, Bellmansgatan 24, S-754 28 Uppsala, Sweden

Lennart Medquist, Ölandsgatan 14, S-621 49 Visby, Sweden

Varning för Attagenus woodroffei som skadegörare i insektsamlingar

[Beware of *Attagenus woodroffei* Halst. & Green as a destroyer of insect collections]

THURE PALM

Den till oss sent invandrade dermestiden *Attagenus woodroffei* Halst & Green [= *gloriose* auct.] har visat sig vara en svår skadegörare ej endast på yllevaror och andra klädespersedlar utan också i insektsamlingar. De gamla skadegörarna *Attagenus pellio* (L.) och *Anthrenus*-arter tycks åtminstone hos mig helt ha undanträngts. Ett nyligen inträffat fall (febr. 1986), som kunnat utredas, föreföll till en början som ett fullständigt mysterium. Arten synes vara än mera aggresiv och uppfinningsrik än föregångarna.

I ett med dörrar försett insektskåp hade en enda larv lyckats ta sig in i en låda med heteromerer och anställa stor förödelse. Lådan har glaslock med falsad träram, som sluter mycket tätt till en underliggande skåra i lådans trävägg. Och i detta fall var den oersättliga *Phryganophilus ruficollis* (Fabr.) i farozonen. Som tur var hade inget av mina få återstående ex av den rariteten angripits, däremot den bredvidsittande, mindre sällsynta *Conopalpus testaceus* (Ol.), som jag hade ett rikligt material utav, ett 50-tal ex. Av dessa var ett 20-tal helt eller delvis förstörda av en enda larv. Fyra tomma larvhudar av olika storlek återfanns, därtill den döda fullbil-

dade skalbaggen, som ej kunnat ta sig ut ur lådan. Denna hade jag ej inspekterat på mer än ett år, dock som vanligt besprutat med skyddande insektmedel sommaren innan.

Hur hade nu ängerhonan gått tillväga för att sörja för artens fortlevnad och lyckats därmed? Äggen, sannolikt flera, hade tydligen fästs antingen redan på skåpdörren eller innanför denna och de nykläckta, mycket rörliga smålarverna, av vilka kanske bara en överlevt, hade lyckats tränga in i lådan och där genomgå full utveckling. Spår av äggskal kunde trots minutiös undersökning ej uppdagas. Den enda möjligheten för en mycket liten larv tycks ha varit vid något av glaslockets hörn, där anslutningen fals och skåra är minst fullständig eller möjligen kan locket ha varit något slarvigt påsatt, som jag vid åsynen av förstörelsen med ett lager av exkrementer och gnagavfall på lådans botten glömde undersöka. Onekligen verkar det nästan otroligt att en skalbagge med de sinnesorgan den besitter kunnat "veta" att det fanns något ätbart innanför den stängda skåpdörren och sedan med framgång genomfört invasionen. Detta bör i hus med den svårutrotade ängern mana till oftare förekommande inspektion av samlingen eller lådornas besprutning åtskilliga gånger under året med insektmedel, om man litar på detta som skydd.

Thure Palm, c/o Hederström, Mäster Nilsgatan 1, S-211 26 Malmö, Sweden.

Recensioner

I sjö och å

Mandahl-Barth, G. 1986. *Vad jag finner i sjö och å.* 5:e reviderade upplagan. Norstedts, Stockholm. 117 sidor, 64 färgplanscher. ISBN 91-1-864012-5. Ca-pris inkl moms 97:–.

I vatten finns det fisk – och fiskmat. De vattenlevande insekterna och de andra evertebraterna betraktas oftast ur fiskens synvinkel. De är nyttiga då de göder fisken som vi kan fånga och äta. Dock kan dessa småkryp även betraktas ur natursvärmarens perspektiv, och varje liten damm blir då full av liv och mysterier. Detta myller av liv samlas ofta under kollektiv-begrepp som "vattulusa" och för den som vill gå längre är det svårt att finna vettig litteraturvägledning. En lämplig inkörsport är den lilla limnologiska klassikern Vad jag finner i sjö och å, som nu utkommit i en 5:e reviderad upplaga. På färgplanscherna i denna bok finns representanter för de flesta vattenlevande småkryp, och i textdelen finns uppgifter om förekomst och levnadssätt. Originalet är danskt och arturvalet ter sig något exotiskt, åtminstone för den norrländske läsaren. Textdelens utbredningsuppgifter är klart vilseledande då väldigt många av de i Sverige mycker sydliga arterna betecknas som allmänna. Faran med en sån här bok är ju att man tror sig kunna identifiera arter med dess hjälp. Med det begränsade urvalet är detta naturligtvis omöjligt, och det borde klarare framgå att de flesta av de avbildade arterna är representanter för artrika och svåridentifierade grupper.

I förordet till den nya upplagan anges att de vetenskapliga namnen har moderniserats. Detta stämmer endast i undantagsfall, och många av de använda namnen är ej längre i bruk. Vem vet idag vad *Corixa geoffroyi, C. hieroglyphica, Haemonia equiseti* eller *Nemoura variegata* avser? Felstavningar har i många fall fått följa med till den nya upplagan, bland dagsländorna *Ecdyurus* och *Siphlurus.*

De viktigaste framstegen som tillkommit är måttangivelser i direkt anslutning till färgplanscherna, en modernisering av den systematiska översikten, samt en uppfräschning av litteraturtipsen. I min mening innebär detta att de som har någon av de tidigare upplagorna har mycket små skäl att inhandla den nya.

Även den erfarne limnologen hittar ibland något udda kryp och då kan denna bok vara oumbärlig. Till sist vill jag varmt rekommendera ett närmare studium av de fantasieggande svenska artnamnen som här förekommer – trattsilnätbyggare, sippervattenmygglarv osv.

Anders Nilsson

Praktverk i nyutgåva

Culot, J. 1986. *Noctuelles et Géomètres d'Europe. Volume I.* Reprint edition. Apollo Books, Svend-